พลสมุทรสมาคมวิทยาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับการปรับตัวของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสี โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับการปรับตัวของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสี

2. ศึกษาการปรับตัวในด้านสรีรวิทยา ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่ และด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสี

สมมติฐานของการวิจัย

ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสี

กลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นมะเร็งปากมดลูก และอยู่ในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสี ที่แผนกรังสีรักษา ประเภทผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูก จำนวน 40 คน ซึ่งเลือกโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากโรงพยาบาลในเขตกรุงเทพมหานคร 6 แห่ง คือจากโรงพยาบาลราชวิถี จำนวน

2 คน สถาบันมะเร็งแห่งชาติ จำนวน 5 คน โรงพยาบาลศิริราช จำนวน 19 คน โรงพยาบาลรามาธิบดี จำนวน 6 คน โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า จำนวน 3 คน และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับการปรับตัวของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ถูกสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสี จำนวน 35 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบประเมินการปรับตัวของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสีในด้านต่าง ๆ 4 ด้าน ได้แก่การปรับตัวด้านสรีรวิทยา จำนวน 25 ข้อ ด้านอัตมโนทัศน์ จำนวน 9 ข้อ ด้านบทบาทหน้าที่ จำนวน 6 ข้อ และด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่น จำนวน 10 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ตัวอย่างประชากรที่คัดเลือกไว้ด้วยตนเองพร้อมผู้ช่วยวิจัย 1 ท่าน โดยทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างสลับกันทีละโรงพยาบาล จนได้จำนวนตัวอย่างประชากรครบรวมทั้งหมด 40 คน ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 4 สัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณหาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ความ

เบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับการปรับตัวของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสี

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของตัวอย่างประชากร ผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกที่เป็นตัวอย่างประชากร เป็นผู้ป่วยที่อยู่ในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสีจำนวนทั้งหมด 40 คน จากสถานพยาบาลในเขตกรุงเทพมหานคร 6 แห่ง มีอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 41 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 65 มีภูมิลำเนาส่วนใหญ่อยู่ต่างจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 55 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำกว่าประถมศึกษา มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 45 อาชีพส่วนใหญ่คือรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 37.50 อายุเมื่อแต่งงานส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 19 – 22 ปี คิดเป็นร้อยละ 50 ส่วนใหญ่ยังอยู่ในสถานภาพสมรสคู่ คิดเป็นร้อยละ 85 ส่วนใหญ่มีบุตร 4 – 6 คน คิดเป็นร้อยละ 42.50 ส่วนใหญ่พบว่าไม่มีบุตรที่อยู่ในความดูแล คิดเป็นร้อยละ 35 อาชีพส่วนใหญ่ของสามีคือรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 42.50 สำหรับรายได้ของครอบครัวทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด พบว่ารายได้ส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง 2,000 – 5,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 35 และ 30 ตามลำดับ สำหรับประวัติทางด้านสุขภาพส่วนใหญ่ทราบว่าตนเองเป็นโรคมะเร็งปากมดลูก คิดเป็นร้อยละ 85 ไม่ได้ทำผ่าตัดมดลูกรังไข่ ปีกมดลูก เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 95 ระยะของโรคส่วนใหญ่อยู่ในระยะ 2B คิดเป็นร้อยละ 55 นอกจากนั้นส่วนใหญ่ยังเคยไปรับการรักษาการเจ็บป่วยครั้งนี้จากที่อื่นคิดเป็นร้อยละ 75 พร้อมทั้งส่วนใหญ่ระบุว่าเคยได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตนจากพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 32.50 ส่วนประวัติการได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการเจ็บป่วยครั้งนี้ส่วนใหญ่ระบุว่าเคยได้รับจากเอกสาร คิดเป็นร้อยละ 55 ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่ได้รับการรักษาจนถึงวันที่สัมภาษณ์เป็นระยะเวลา 8 – 14 วัน คิดเป็นร้อยละ 40

2. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับการปรับตัวของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสีเป็นรายด้าน (ตารางที่ 5)

ปรากฏว่าความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสีมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกด้านสรีรวิทยา ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, .05 และ .05 ตามลำดับ ส่วนการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่นั้นไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตน

3. ศึกษาการปรับตัวของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสีในด้านต่าง ๆ สรุปผลได้ดังนี้

3.1 การปรับตัวด้านสรีรวิทยา มีความเหมาะสมดี (ตารางที่ 6) ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตต่ำสุด เท่ากับ 2.18 นั้น หมายความว่าผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกมีการปรับตัวด้านสรีรวิทยาในข้อที่เกี่ยวกับน้ำหนักตัวในปัจจุบันมีความเหมาะสมปานกลาง ซึ่งข้อนี้เป็นข้อที่แสดงว่ามีการปรับตัวได้น้อยกว่าการปรับตัวด้านสรีรวิทยาในข้ออื่น ๆ ทั้งหมด ส่วนข้อที่มีการมัชฌิมเลขคณิตสูงสุด เท่ากับ 3.88 นั้น หมายความว่าผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสีมีการปรับตัวด้านสรีรวิทยาในข้อที่เกี่ยวกับการมีเลือดปนในอุจจาระได้ดีกว่าการปรับตัวด้านสรีรวิทยาในข้ออื่น ๆ ทั้งหมด

3.2 การปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ มีความเหมาะสมดี (ตารางที่ 7) ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงสุดเท่ากับ 3.65 นั้นหมายความว่าผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกมีการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ในข้อที่เกี่ยวกับความรู้สึกว่าตนเองเป็นปัญหาต่อครอบครัวได้ดีกว่าการปรับตัวด้านนี้ในข้ออื่น ๆ ทั้งหมด ส่วนค่ามัชฌิมเลขคณิตต่ำสุดเท่ากับ 2.58 หมายความว่าผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกมีการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ในข้อที่เกี่ยวกับความรู้สึกพอใจในรูปร่างและลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปดังที่เป็นอยู่ได้น้อยกว่าการปรับตัวด้านนี้ในข้ออื่น ๆ ทั้งหมด

3.3 การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่มีความเหมาะสมดี (ตารางที่ 8) ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงสุดเท่ากับ 3.88 นั้นหมายความว่าผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกมีการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ในข้อที่เกี่ยวกับความสนใจที่จะฟังและปฏิบัติตนตามคำแนะนำต่าง ๆ จากแพทย์และพยาบาลได้ดีกว่าการปรับตัวด้านนี้ในข้ออื่น ๆ ทั้งหมด ส่วนข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตต่ำสุดเท่ากับ 3.00 หมายความว่าผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกมีการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ในข้อที่เกี่ยวกับความรู้สึกว่าสามารถแสดงบทบาทของความเป็นลูก

ได้น้อยกว่าการปรับตัวด้านนี้ในข้ออื่น ๆ ทั้งหมด

3.4 การปรับตัวด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่นมีความเหมาะสมดี (ตารางที่ 9) ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงสุดเท่ากับ 3.83 หมายความว่าผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกมีการปรับตัวด้านนี้ในข้อที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวได้ดีกว่าการปรับตัวด้านนี้ในข้ออื่น ๆ ทั้งหมด ส่วนค่ามัชฌิมเลขคณิตต่ำสุดเท่ากับ 2.78 หมายความว่าผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกมีการปรับตัวด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่นในข้อที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านหรือผู้อื่น และข้อที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับผู้ป่วยด้วยกันได้น้อยกว่าการปรับตัวด้านนี้ในข้ออื่น ๆ ทั้งหมด

การอภิปรายผลการวิจัย

จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่าความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสีนั้น ผลการวิจัยพบว่าความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในด้านสรีรวิทยา ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ส่วนด้านบทบาทหน้าที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับการปรับตัว ตลอดจนระดับการปรับตัวของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในด้านต่าง ๆ นั้น อาจกล่าวรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

1. การปรับตัวด้านสรีรวิทยา

1.1 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านสรีรวิทยาของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ประมาณ .44 ซึ่งหมายความว่ามีความสัมพันธ์กันประมาณ 19 เปอร์เซนต์

1.2 ระดับการปรับตัวด้านสรีรวิทยาของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสีนั้นมีการปรับตัวอยู่ในระดับเหมาะสมดี

แนวคิดด้านความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนนั้น มิเชล และคณะ (Mishel et al 1984 : 295) ได้กล่าวว่าการปรับตัวของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสีเป็นไปในระดับใดนั้นขึ้นอยู่กับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนและจากแนวความคิดนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สักก์ชัย โปรดธนสาร (2529 : 65) ที่พบว่าผู้ป่วยชายและหญิงที่มารับการรักษาด้วยรังสีในโรงพยาบาลเขตกรุงเทพมหานครมีความต้องการเกี่ยวกับคำแนะนำการปฏิบัติตนอยู่ในเกณฑ์มาก จึงอาจกล่าวได้ว่าผลจากการที่ผู้ป่วยได้รับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนนั้นอาจจะเป็นการตอบสนองความต้องการได้ตรงกับสภาพที่แท้จริงนอกเหนือจากการรักษาเพียงอย่างเดียว เพราะการให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนเปรียบเสมือนสิ่งเร้า (Stimulus) และมีการตอบสนอง (Response) คือผู้ป่วยเกิดการเรียนรู้ จึงทำให้รู้จักปฏิบัติตนได้ถูกต้องตลอดจนรู้จักสังเกตอาการต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น นั่นคืออาจกล่าวได้ว่าความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนมีผลต่อการปรับตัวของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสี

ไพรัช เทพมงคล (2521 : 348) ยังกล่าวถึงผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกที่รับการรักษาด้วยรังสีว่าจะมีชีวิตอยู่ต่อไปภายหลังจากรักษาแล้วได้เป็นระยะเวลานานเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับระยะของโรค เช่น ในระยะ 2B หลังจากรักษาแล้วมีชีวิตอยู่ต่อไปได้อีก 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 73.5 แสดงให้เห็นว่าการรักษาด้วยรังสีมีส่วนช่วยในการยับยั้งอาการต่าง ๆ ที่อาจเปลี่ยนแปลงเนื่องมาจากพยาธิสภาพของโรคได้ ในทางปฏิบัติตามที่ สมหมาย ถุงสุวรรณ (2523 : 75) กล่าวว่าความยาวนานของโรคไม่ได้บอกถึงพยากรณ์โรคเสมอไป บางรายมีอาการไม่ถึงเดือน แต่โรคก็ได้กระจายไปมากแล้ว ดังนั้นอาการต่าง ๆ ที่ปรากฏทางสรีรวิทยาอาจจะไม่สัมพันธ์กับระยะของโรค สาเหตุอาจเนื่องมาจากลักษณะทางพยาธิวิทยาขนาดของแผลที่ปากมดลูก การกระจายของโรคไปสู่อวัยวะต่าง ๆ สภาพร่างกายทั่วไป ตลอดจนระยะเวลาที่ได้รับการรักษาด้วยรังสี

ในการวิจัยครั้งนี้พบว่าผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นมะเร็งปากมดลูกอยู่ในระยะ 2B และด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้ว คืออาการเนื่องจากพยาธิสภาพของโรคอาจจะยังไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก และผลจากอาการแทรกซ้อนในระหว่างรับการรักษายังมีไม่มากนัก

เพราะผู้ป่วยส่วนใหญ่ได้รับการรักษาอยู่ในช่วงระยะเวลา 8 – 14 วัน จึงอาจจะมีส่วนทำให้การปรับตัวในด้านสรีรวิทยาอยู่ในระดับเหมาะสมดี

2. การปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์

2.1 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าความสัมพันธ์ประมาณ .27 ซึ่งหมายความว่ามีความสัมพันธ์กันประมาณ 7 เปอร์เซนต์

2.2 ระดับการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสีนั้นมีการปรับตัวอยู่ในระดับเหมาะสมดี

สืบเนื่องมาจากการที่ผู้ป่วยมีการปรับตัวทางด้านสรีรวิทยาอยู่ในระดับเหมาะสมแล้วอาจมีผลต่อมายังการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ได้อีกด้วย เพราะจากความเชื่อเกี่ยวกับความผิดปกติทางร่างกายแล้วมีผลต่อไปยังจิตใจนั้น ลุคค์แมน และ ซอเร็นเซ็น (Luckman and Sorensen 1980 : 27) ได้กล่าวว่าเมื่อมีความผิดปกติทางร่างกายของบุคคลแล้วบุคคลนั้นย่อมได้รับผลกระทบกระเทือนทางจิตใจด้วย ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่าถ้าการปรับตัวทางด้านสรีรวิทยาอยู่ในระดับเหมาะสมแล้วก็อาจจะมีผลต่อไปยังการปรับตัวด้านจิตใจได้เช่นกัน เพราะเมื่อได้รับการรักษาแล้วรู้สึกว่าตนเองยังมีความสามารถที่จะปฏิบัติงานได้บ้าง ยังไม่เป็นภาระให้กับครอบครัวมากนัก เหล่านี้อาจจะมีส่วนทำให้เกิดมีความภาคภูมิใจ มีกำลังที่จะสนใจ เอาใจใส่ดูแลตนเอง ในทางตรงข้ามถ้าผู้ป่วยมีความรู้สึกว่าตนเองเจ็บป่วยแล้วต้องเป็นภาระให้กับครอบครัว มีอาการต่าง ๆ จากพยาธิสภาพของโรคตามมาก็ย่อมมีผลต่อผู้ป่วยทางด้านอัตมโนทัศน์เกี่ยวกับการรับรู้สภาวะทางด้านร่างกาย และจากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้วิจัยมักจะพบผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสีมีปัญหาเกี่ยวกับลักษณะรูปร่างของตนเองที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ผอมลง ซูบซีด ซึ่งผู้ป่วยอาจจะแสดงออกโดยบ่นว่าอยากให้ตนเองอ้วนเหมือนก่อนที่ไม่เจ็บป่วย ตนเองซีดแล้วทำไมแพทย์ไม่ให้เลือด ในรายที่มีตกขาวมีกลิ่นเหม็นก็กลัวว่าตนเองเป็นที่รังเกียจของเจ้าหน้าที่หรือของผู้ป่วยด้วยกัน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ผู้ป่วยอาจจะคิดว่าตนเองเป็นที่รังเกียจของเจ้าหน้าที่หรือของผู้ป่วยด้วยกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ป่วยมีความรู้สึกทาง

ด้านภาพลักษณ์ของตนเองเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งตรงกับผลการวิจัยที่ บีเวอร์ลี (Beverly 1972 : 687 - 692) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของพยาบาลที่มีต่อผู้ป่วยเรื้อรังโดยศึกษาเฉพาะผู้ป่วยที่ไม่สามารถควบคุมการขับถ่ายได้พบว่าพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาลจะแสดงความรังเกียจและไม่พอใจที่จะต้องทำความสะอาดให้กับผู้ป่วย ผู้ป่วยรู้สึกว่าตนเองได้รับการดูถูกเหยียดหยาม นอกจากนี้ปฏิกริยาของสมาชิกในครอบครัวและอิทธิพลของสังคมก็จะมีผลต่อภาพลักษณ์ของผู้ป่วยเช่นกัน สำหรับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่พบว่ายังมีปัญหาด้านเหล่านี้น้อย อาจจะเนื่องจากพยาธิสภาพของโรคยังไม่ปรากฏให้เห็นมากนักและอยู่ในระหว่างการรักษาในระยะเวลาไม่นานนัก จึงทำให้พบปัญหาในด้านนี้น้อยประกอบกับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ อาจจะมีส่วนทำให้การปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์อยู่ในระดับเหมาะสมดี

3. การปรับตัวด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่น

3.1 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าความสัมพันธ์ประมาณ .24 ซึ่งหมายความว่ามีความสัมพันธ์กันประมาณ 5 เปอร์เซนต์

3.2 ระดับการปรับตัวด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสีนั้นมีการปรับตัวอยู่ในระดับเหมาะสมดี

การปรับตัวของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสีในด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่น การปรับตัวในด้านนี้อาจจะเป็นผลมาจากการปรับตัวในด้านอื่น ๆ อีกเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น ปัญหาที่เกิดขึ้นกับร่างกายโดยตรงในขณะเดียวกันก็มีผลต่อด้านอัตมโนทัศน์ด้วย เนื่องจากภาพลักษณ์เปลี่ยนแปลงไปและอาจมีผลกระทบกระเทือนถึงบทบาทของความเป็นภรรยา เช่น อาจจะให้ความสุขทางเพศแก่สามีได้ไม่เต็มที่ อันเป็นเหตุให้มีผลต่อไปยังด้านความสัมพันธ์ระหว่าง สามี บุตร ตลอดจนบุคคลในครอบครัว และแน่นอนว่าทุกคนที่เกิดมาไม่สามารถอยู่ลำพังตัวคนเดียวได้ในการดำเนินชีวิตนับตั้งแต่เริ่มลืมตาดูโลกจนกระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิต จากความจริงข้อนี้อาจกล่าวได้ว่าโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดการเจ็บป่วยขึ้น บุคคลนั้นย่อมต้องการคำแนะนำการปกป้องดูแลให้ความช่วยเหลือเพราะการเจ็บป่วยทำให้ช่วยเหลือตนเอง

ได้น้อย ความสามารถในหน้าที่การงานลดลง อารมณ์ความคิดเปลี่ยนไป อาจหงุดหงิด โกรธง่าย ถ้าเจ็บป่วยเรื้อรังเป็นระยะเวลานาน ๆ อาจรู้สึกหมดหวังท้อแท้ในชีวิต ระยะเจ็บป่วยนี้จะต้องการที่พึ่งอาจเป็นแพทย์ พยาบาล สามี หรือ บิดา มารดา บุตร ตลอดจนญาติพี่น้องและมิตรสหาย ดังนั้นผู้ป่วยจึงต้องมีการปรับตัวในด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่นมากขึ้นกว่าปกติ เกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างผู้ป่วยและพยาบาลนั้น เดอร์ (Durr 1971 : 201) ได้กล่าวว่าผู้ป่วยส่วนมากกล่าวถึงพยาบาลว่า แม้ว่าพยาบาลจะเป็นคนแปลกหน้าสำหรับผู้ป่วย แต่การที่ได้พูดคุยกับพยาบาลนั้นก่อให้เกิดความไว้วางใจมากกว่าบุคลากรอื่น ๆ และผู้ป่วยต้องการการดูแลจากพยาบาลอย่างใกล้ชิด ซึ่งหมายความว่าพยาบาลจะช่วยเหลือผู้ป่วยได้ทั้งร่างกายและจิตใจ เช่น การให้คำแนะนำ การให้กำลังใจ ช่วยลดความวิตกกังวล ตลอดจนให้ความสนใจและช่วยเหลือให้ผู้ป่วยกลับคืนสู่ภาวะปกติได้เร็วขึ้น นอกจากนั้นผู้ป่วยยังกล่าวอีกว่า การสัมผัส (Touch) เช่น การจับมือผู้ป่วย ช่วยประคองเดิน ฯลฯ สิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ เหล่านี้มีผลทำให้ผู้ป่วยเกิดความมั่นใจในตนเอง พร้อมกันนั้นจะทำให้ช่องว่างที่ก่อให้เกิดความไม่เข้าใจกันลดลง จากแนวความคิดนี้อาจสรุปได้ว่าถ้าหากความสัมพันธ์ระหว่างผู้ป่วยและพยาบาลดำเนินไปด้วยดีแล้ว ผลก็คือผู้ป่วยจะได้รับความช่วยเหลือทั้งร่างกาย และจิตใจไปพร้อมกัน ซึ่งเท่ากับว่าได้รับผลสำเร็จในการรักษาพยาบาล แต่ทั้งนี้ต้องอาศัยความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง หรือการพึ่งพาอาศัยจากสภาพสิ่งแวดล้อม สังคมภายนอกรอบตัวผู้ป่วยด้วย ซึ่งถ้าหากว่าความสัมพันธ์ระหว่างสามีไม่เหมาะสมก็อาจจะกระทบกระเทือนต่อไปยังบุตรหลาน หรือผู้ใกล้ชิด ตลอดจนสังคมภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตประจำวันของผู้ป่วยด้วย จากผลการวิจัยครั้งนี้การปรับตัวในด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกมีความเหมาะสมดี อาจจะเนื่องจากผลของการปรับตัวในแต่ละด้านมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และอยู่ในสภาพสิ่งแวดล้อมหรือตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มตัวอย่างในระดับเดียวกัน

4. การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่

4.1 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสี

4.2 ระดับการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสีนั้นมีการปรับตัวอยู่ในระดับเหมาะสมดี

การป่วยเป็นโรคมะเร็งจำเป็นจะต้องได้รับการรักษาติดต่อกันเป็นระยะเวลาหนึ่ง ดังนั้นผู้ป่วยจึงตกอยู่ในบทบาทของผู้ป่วยเป็นระยะเวลานานเช่นกัน จากสภาพความจริงแล้วถึงแม้ตนเองจะยอมรับหรือไม่ยอมรับบทบาทอันนี้ แต่ก็จำเป็นจะต้องยอมรับและปรับตัวให้อยู่ในสภาพผู้ป่วยอย่างเต็มที่และจากการที่ กนกรัตน์ สุขะตุงคะ (2525 . 12) กล่าวว่าผู้ป่วยโรคมะเร็งจะมีความวิตกกังวลและความซึมเศร้ามากกว่าโรคเรื้อรังอื่น ๆ ดังนั้นเพื่อป้องกันตนเองจากภาวะความวิตกกังวลความซึมเศร้า ผู้ป่วยจะต้องปรับตัวในบทบาทของตนเอง เช่นการได้ระบายความทุกข์ความเจ็บปวดที่เกิดจากการเจ็บป่วยครั้งนี้ ซึ่งการปรับตัวของผู้ป่วยจะเป็นไปทางบวกหรือลบก็ตาม เช่นบางคนอาจจะแสดงบทบาทเป็นผู้ป่วยที่ดีไม่กล้าซักถามหรือรบกวนเจ้าหน้าที่เลย แต่ในบางคนอาจแสดงบทบาทตรงกันข้ามเช่นแสดงความโกรธก้าวร้าว หรือเอาแต่ใจตนเอง ตลอดจนไม่ยอมให้ความร่วมมือในการรักษาพยาบาล เช่น ไม่มารับการรักษาต่อ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้แสดงให้เห็นว่าคนเราจำเป็นต้องเรียนรู้บทบาทต่าง ๆ ของตนเองซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนั้น โรบิสชอน และสก็อต (Robischon and Scott 1969 : 57 - 57) กล่าวว่าทุกคนที่เกิดมาต่างมีบทบาทของตนเอง และบทบาทนั้นจะเปลี่ยนแปลงไปตามการเจริญเติบโตของร่างกาย เช่น การเป็นเด็กหญิง ไปสู่สภาพหญิงที่แต่งงานแล้ว และอยู่ในสภาพมารดา ผู้นั้นก็จะเปลี่ยนความรู้สึกต่อตนเองไปตามบทบาทใหม่ที่ได้รับ ถ้าตนเองไม่รู้จักตนเองอย่างเหมาะสมก็อาจจะมีผลต่อการรับรู้บทบาทใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป จากคำกล่าวนี้จะเห็นว่าการแสดงบทบาทนั้นขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ ความพร้อมทางวุฒิภาวะ เพราะถ้ามีความพร้อมทางวุฒิภาวะจะทำให้ผู้นั้นเข้าใจภาพพจน์ของตนเองและรู้ว่าตนเองเป็นใคร ด้วยเหตุนี้อาจทำให้มีส่วนในการปรับตัวทางด้านบทบาทเองโดยที่ไม่เกี่ยวข้องกับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนมากนัก แต่ผลจากการวิจัยครั้งนี้นั้นพบว่าความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสีนั้นอาจจะเนื่องจากตัวอย่างประชากรอยู่ใน

สภาพแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกันนัก จึงทำให้ไม่พบความแตกต่างระหว่างความสัมพันธ์ในด้านนี้ได้ชัดเจนนัก

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การปรับตัวของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสีในด้านบทบาทหน้าที่นี้อาจเป็นผลมาจากการปรับตัวในด้านสรีรวิทยาได้เหมาะสมดี ด้านอัตมโนทัศน์ได้เหมาะสมดีเช่นเดียวกันก็จะส่งผลต่อมายังการปรับตัวด้านนี้ด้วย เกี่ยวกับบทบาทของภรรยานั้น โดโนแวน และ เพียซ (Donovan and Pierce 1979 : 11) กล่าวว่า ผู้ป่วยจะกังวลกลัวว่าตนเอง ไม่สามารถดูแลบุตรได้เต็มที่ กลัวว่าสามีจะทำหน้าที่ในบทบาทของมารดาแทนตนไม่ได้ จึงพยายามที่จะแสดงบทบาทของตนเองอย่างเต็มที่ สำหรับผลการวิจัยในครั้งนี้นั้นอาจเนื่องจากตัวอย่างประชากรเห็นว่าตนเองยังมีสภาพร่างกายแข็งแรงที่จะปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้จึงพยายามปฏิบัติหน้าที่และบทบาทของตนเองอย่างเต็มที่ จะมีเป็นบางรายที่สามี บุตร ไม่ยอมให้ผู้ป่วยได้แสดงบทบาทอย่างเต็มที่เหมือนในยามที่ไม่มีการเจ็บป่วยเกิดขึ้น แต่เมื่อพิจารณาด้านอื่นประกอบแล้ว เช่น ด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่น โดยเฉพาะแพทย์หรือพยาบาล ซึ่งผู้ป่วยโรคนี้จากความจำเป็นที่จะต้องรับการรักษาเป็นระยะเวลานานและติดต่อกันไป ผู้ป่วยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องยอมรับและปรับตัวเพื่อให้พ้นจากสภาพความเจ็บป่วยให้มากที่สุด

<u>ข้อเสนอแนะ</u>

ก. ข้อเสนอแนะที่สืบเนื่องมาจากการวิจัยครั้งนี้

1. ควรจัดให้มีโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนแก่ผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกอย่างจริงจัง ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้ป่วยมีการปรับตัวในด้านต่าง ๆ ดีขึ้น การจัดโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1.1 ก่อนให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตนควรจะได้ทำการประเมินว่าผู้ป่วยแต่ละรายมีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในแต่ละด้านอยู่ในระดับใด ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในด้านใดบ้าง เพื่อจะได้นำไปวางแผนในการ

จัดเตรียมเนื้อหาให้ตรงกับความต้องการและให้เหมาะสมกับสภาพของผู้ป่วยเป็นรายบุคคล

1.2 ทำการศึกษาตัวแปรต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้ป่วยเพื่อนำมาเป็นสิ่งประกอบในการจัดเตรียมเนื้อหา วิธีการให้คำแนะนำให้เหมาะสมและตรงกับสภาพความต้องการที่แท้จริง ซึ่งตัวแปรต่าง ๆ ที่ควรศึกษาได้แก่ อายุ พื้นฐานการศึกษา ศาสนา สถานภาพสมรส อาชีพ ระดับรายได้ ภูมิลำเนา สถานที่พักอาศัย จำนวนบุตรที่อยู่ในความรับผิดชอบ ตำแหน่งหรือบทบาทที่ผู้ป่วยเป็นอยู่ในปัจจุบัน ระยะของโรค จำนวนวันที่รับการรักษา ตลอดจนความเชื่อหรือทัศนคติที่ผู้ป่วยมีต่อโรคเป็นอยู่

1.3 ในสถานพยาบาลใดที่พยาบาลสาธารณสุขมีหน้าที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตนก็ควรจะได้มีการประชุมปรึกษาหารือกับพยาบาล แพทย์ ที่ประจำแผนกรังสีด้วย ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงของผู้ป่วย และควรให้คำแนะนำโดยทางอ้อม เช่น การเขียนข้อความเกี่ยวกับการปฏิบัติตนติดไว้ในแผนกที่ผู้ป่วยมานั่งรอรับการรักษาเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้ป่วยเห็นความสำคัญของการปฏิบัติตนให้ถูกต้อง

1.4 ญาติหรือผู้ใกล้ชิดก็เป็นผู้หนึ่งที่จะช่วยเหลือผู้ป่วยให้ปฏิบัติตนได้ถูกต้อง โดยเฉพาะในรายที่ผู้ป่วยมีข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น ในรายที่อายุมากอาจมีการหลงลืม การได้ยินเสื่อมลง ไม่เข้าใจคำพูดต่าง ๆ เหล่านี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ญาติได้รับคำแนะนำเพื่อช่วยดูแลผู้ป่วยให้ปฏิบัติตนได้ถูกต้องเหมาะสม

2. ด้านการวิจัย เกี่ยวกับการปรับตัวของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสีนั้นอาจจะแยกศึกษาเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่มที่มีลักษณะตัวแปรด้านต่าง ๆ ได้แก่ระดับการศึกษา อาชีพ อายุ ระยะของโรค ภูมิลำเนา สถานที่พักอาศัย แล้วนำมาเปรียบเทียบกัน ควรพิจารณาว่าจะเพิ่มเติมหรือส่งเสริมบทบาทการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมให้ผู้ป่วยเป็นรายบุคคล

3. การวางแผนการพยาบาลผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกควรเน้นถึงการปรับตัวในด้านต่าง ๆ 4 ด้าน ดังกล่าวแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพสิ่งแวดล้อมในขณะนั้น โดยคำนึงถึงตัวแปรต่าง ๆ เช่น อายุ

ระดับการศึกษา อาชีพ ฯลฯ เป็นหลัก

4. สำหรับพยาบาลระดับผู้บริหารและฝ่ายการศึกษาพยาบาล เช่น หัวหน้าตึก พยาบาลนิเทศ อาจารย์พยาบาล อาจนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในด้านการนิเทศบุคลากรพยาบาล นักศึกษาพยาบาล ในการให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนและให้การพยาบาลผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสีที่มีคุณสมบัติคล้ายตัวอย่างประชากรในครั้งนี้ นอกจากนี้อาจใช้เป็นแนวทางหรือข้อมูลในการการฝึกอบรมพยาบาลวิชาชีพระดับประจำการ เพื่อส่งเสริมให้มีความรู้เกี่ยวกับการปรับตัวของผู้ป่วย และอาจนำไปใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัยเกี่ยวกับการปรับตัวของผู้ป่วยมะเร็งที่อวัยวะอื่น

ข. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากข้อค้นพบว่าความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในด้านต่าง ๆ ของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสี ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อหารูปแบบการให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนเพื่อส่งเสริมให้ผู้ป่วยมีความรู้มากขึ้น

2. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบการปรับตัวในด้านต่าง ๆ ของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสีเป็นระยะไป เช่น อาจศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มเดียวกัน แต่แบ่งเปรียบเทียบเป็น 4 ช่วงระยะ เช่น เปรียบเทียบการปรับตัวในระยะ 1 – 7 วัน, 7 – 14 วัน, 14 – 21 วัน และ 22 วันขึ้นไป หรืออาจเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวแปรที่แตกต่างกันแต่ใช้ระยะเวลาในการรักษาเท่ากัน โดยเปรียบเทียบระยะเวลาที่รักษาเท่ากันระหว่าง 2 กลุ่มนี้

3. ควรศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในระหว่างรับการรักษาด้วยรังสีซึ่งเป็นผู้ป่วยนอกกับผู้ป่วยในซึ่งอาจมีวิธีการรักษาที่ซับซ้อนขึ้น